

รายงานข่าวประจำสัปดาห์

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

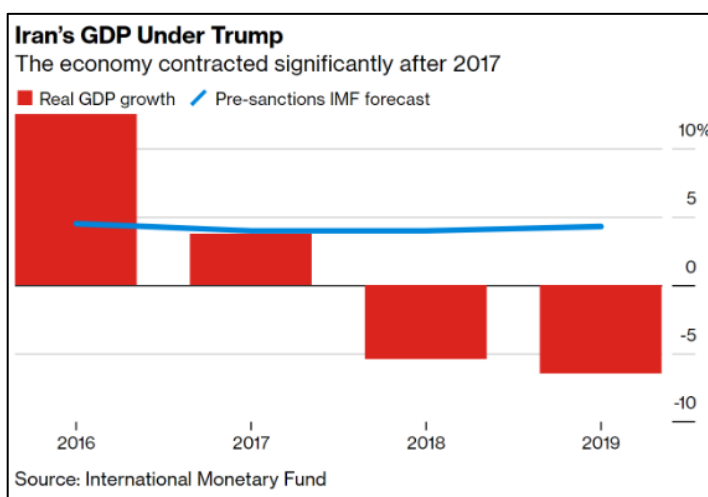
ภาพรวมเศรษฐกิจอิหร่านภายใต้การคว่ำบาตรอย่างเข้มข้นของสหรัฐฯ

การบรรลุข้อตกลงแผนเบ็ดเสร็จร่วมว่าด้วยโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน หรือ JCPOA ระหว่างอิหร่านกับ 5 ประเทศสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เพิ่มประเทศเยอรมนี หรือ P5+1 ในปี 2015 ยังไม่ทันได้ให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่อิหร่านเท่าที่ เมื่อในปี 2018 สหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของประธานาธิบดีทรัมป์ก็ได้ถอนตัวออกจากข้อตกลงดังกล่าว พร้อมประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรอิหร่านอย่างต่อเนื่องและเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของอิหร่าน นับตั้งแต่ปี 2018 เป็นต้นมา ต้องหวนกลับคืนสู่ภาวะถดถอยอีกครั้ง ซึ่งถือเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งแรกและครั้งใหญ่ที่สุดที่อิหร่านเผชิญหลังยุค 1980

การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลของสหรัฐฯ ที่มีนายโจ ไบเดน เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ ถือเป็นข่าวดีสำหรับอิหร่านที่จะได้เห็นการลดความเข้มของนโยบายแข็งกร้าวของสหรัฐฯ ต่ออิหร่าน สอดคล้องกับมุมมองของทั่วโลกที่ต่างรอดคอยการปรับท่าทีและนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่ออิหร่าน ซึ่งนายไบเดนได้ตอกย้ำความตั้งใจมาโดยตลอดว่าจะกลับเข้าสู่ข้อตกลงโครงการนิวเคลียร์อิหร่านโดยจะเร่งหารือกับสมาชิกภาคีที่เป็นพันธมิตรในยุโรปถึงเงื่อนไขใหม่ๆ ที่เห็นควรนำมาเจรจากับอิหร่าน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามาตรการคว่ำบาตรอิหร่านจะได้รับการผ่อนคลายเป็นภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลนายไบเดน แต่ถนนสู่การฟื้นฟูทางด้านการเศรษฐกิจของอิหร่านจะยังคงมีระยะทางที่ยาวไกลเนื่องจากปัญหาอุปสรรคสำคัญต่างๆ ได้ฝังรากลึกมาเป็นเวลาหลายปี และจากมุมมองของสำนักข่าวบลูมเบิร์ก ประเด็นปัญหาสำคัญ 5 ประการดังต่อไปนี้คือสิ่งที่บ่งบอกถึงความบอบซ้ำทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างการบังคับใช้มาตรการคว่ำบาตรอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องของสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีทรัมป์ และจะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในพัฒนาทางเศรษฐกิจของอิหร่านหากไม่สามารถกำจัดออกไปได้โดยเร็ว

1. การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของอิหร่านขยายตัวลดลงอย่างเห็นได้ชัดหลังประธานาธิบดีทรัมป์ ประกาศถอนตัวจากข้อตกลง JCPOA โดยเริ่มขยายตัวติดลบเป็นครั้งแรกในปี 2018 ซึ่งมีสาเหตุมาจากอิหร่านถูกห้ามส่งออกน้ำมัน และบรรดามาตรการผ่อนปรนที่สหรัฐฯ อนุญาตให้พันธมิตรที่สามารถนำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านได้สิ้นสุดลง จากเหตุผลข้างต้นรัฐบาลอิหร่านจึงได้พยายามสนับสนุนการส่งออกสินค้า non-oil ที่สามารถผลิตเองได้

ในประเทศ ส่งผลให้มีการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ ทำให้การส่งออกไปยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวสูงขึ้น แต่ยังมีมูลค่าที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งออกน้ำมัน อย่างไรก็ตาม การส่งออกสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันถือว่ามีสำคัญในการชดเชยรายได้บางส่วนที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของอิหร่าน

- นโยบายภาครัฐ
- นโยบายเศรษฐกิจการลงทุน
- แนวโน้มการตลาด
- รายงานสินค้าและบริการ
- อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

Thai Trade Center – Tehran
No. 15, 10th Alley, Hassan Seif St.,
Sharak Gharb, Tehran, IRAN

Tel: +9821 88 57 1881
Email: ttctehran.ir@gmail.com

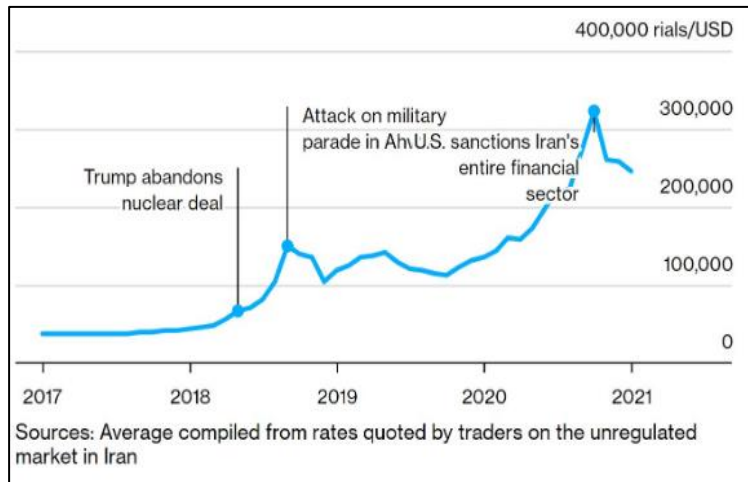
รายงานข่าวประจำสัปดาห์

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

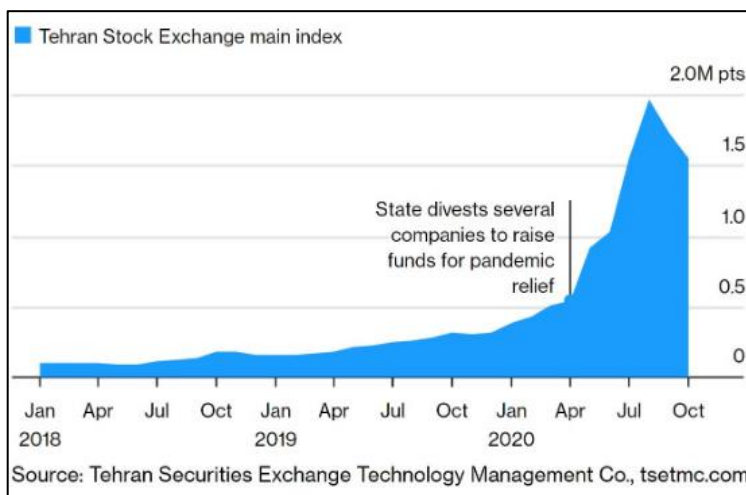
2. การอ่อนตัวของค่าเงินเรียล

ในช่วงของการค่าบาตร ภายใต้ประธานาธิบดีทรัมป์ ค่าเงินเรียลของอิหร่านสูญเสียมูลค่าไปถึงร้อยละ 80 ในตลาดแลกเปลี่ยนเสรี หรือ Market Rate โดยเฉพาะในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2020 ที่ 1 เหรียญดอลลาร์ฯ สามารถแลกได้ 300,000 อิหร่านเรียล จากเดิมที่มีมูลค่าเพียง 35,000 เรียลในต้นปี 2017 การอ่อนตัวของค่าเงินนี้ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อ ในอิหร่านสูงขึ้น กำลังซื้อของประชาชนลดลง และทำให้

หลายล้านครอบครัวถูกผลักดันไปสู่วังวนของความยากจน เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ความพยายามของภาครัฐในการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน เช่น การลงโทษผู้ฉวยโอกาส รวมไปถึงการสั่งปิดร้านแลกเปลี่ยนเอกชน ได้นำไปสู่การอ่อนตัวของค่าเงินเรียลอย่างต่อเนื่อง และเป็นเหตุให้ตลาดมืดแลกเปลี่ยนเงินตราผิดขึ้นดังดอกเห็ด

3. ผลประกอบการของตลาดหลักทรัพย์

การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ของอิหร่านเริ่มกระเตื้องขึ้นหลังรัฐบาลทยอยออกมาตรการสนับสนุน จากที่ก่อนหน้านี้ที่ปิดตัวในอัตราที่ต่ำมาโดยตลอด ทั้งนี้ รัฐบาลอิหร่านได้เข้ามาพยุงตลาดหลักทรัพย์ผ่านมาตรการแปรรูปและขายหุ้นรัฐวิสาหกิจ เพื่อระดมทุนในการต่อสู้กับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ในขณะเดียวกัน การอ่อนตัวของค่าเงินเรียลอย่างต่อเนื่องและอัตราเงินเฟ้อที่ถีบตัวสูงขึ้นเป็นรายวัน ส่งผล

ให้การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มีความดึงดูดใจมากกว่าการฝากธนาคารและซื้อทองคำเพื่อกักตุนมูลค่า อย่างไรก็ตาม หลังการประกาศชัยชนะของนายโอบามา การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ของอิหร่านเริ่มมีสัญญาณถดถอยอีกครั้ง

4. การค้าระหว่างประเทศกับสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรปเป็นพันธมิตรทางการค้าและการลงทุนที่มีความสำคัญต่ออิหร่านมากเป็นอันดับต้นๆ ก่อนการค่าบาตรของสหประชาชาติในปี 2012 หลังจากนั้นเป็นต้นมา จีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะประเทศคู่ค้าและผู้ลงทุนรายใหญ่ในอิหร่าน และกลายมาเป็นประเทศนำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านเพียงรายเดียวหลังการ

นโยบายภาครัฐ

นโยบายเศรษฐกิจการลงทุน

แนวโน้มการตลาด

รายงานสินค้าและบริการ

อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนพบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

Thai Trade Center – Tehran
No. 15, 10th Alley, Hassan Seif St.,
Sharak Gharb, Tehran, IRAN

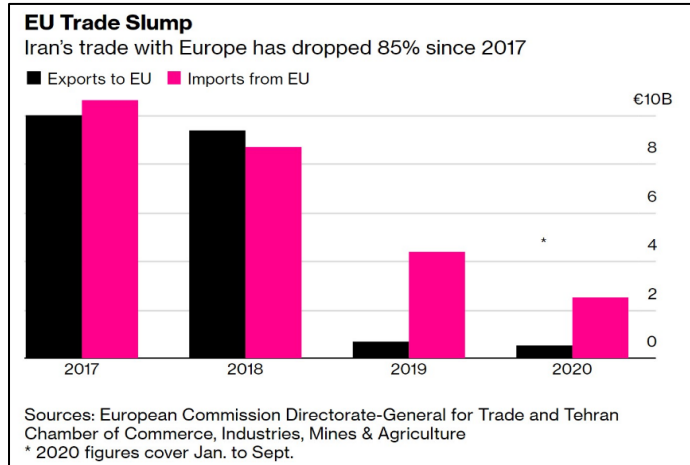
Tel: +9821 88 57 1881
Email: ttctehran.ir@gmail.com

รายงานข่าวประจำสัปดาห์

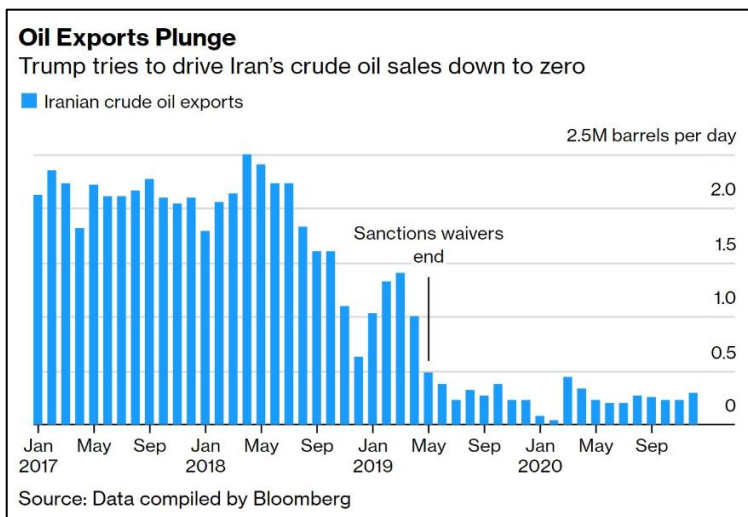
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

ประกาศถอนตัวจากข้อตกลงฯ ของสหรัฐฯ ในปี 2018 ในขณะที่สหภาพยุโรป โดยเฉพาะประเทศ E3 ต่างก็พยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะรักษาความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนกับอิหร่านมาโดยตลอด แต่ก็ไม่สามารถทนแรงต้านและการกดดันจากสหรัฐฯ ได้ สุดท้ายสหภาพยุโรปจำเป็นต้องถอนการลงทุนและลดกิจกรรมทางการค้ากับอิหร่านลงให้เหลือน้อยที่สุด จากสถิติการค้าระหว่างอิหร่านกับสหภาพยุโรปจะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าในช่วงปี 2017-2020 ลดลงกว่าร้อยละ 85 และมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องหากการเจรจาจากกลับคืนสู่ข้อตกลงฯ ของสหรัฐฯ ในปี 2021 นี้ยังมีความคลุมเครือและยืดเยื้อออกไปอีก ซึ่งหมายถึงอิหร่านจะยังคงถูกความบาตรทางเศรษฐกิจต่อไป

5. การส่งออกน้ำมัน

หลังมาตรการผ่อนปรนการนำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านที่สหรัฐฯ อนุญาตให้พันธมิตร 9 ประเทศสามารถนำเข้าน้ำมันดิบได้ต่อไปอีกเป็นเวลา 1 ปี หลังการประกาศถอนตัวของสหรัฐฯ ในเดือนพฤษภาคม 2018 การส่งออกน้ำมันของอิหร่าน ที่คิดเป็นสัดส่วนรายได้ประมาณร้อยละ 40-60 ของ GDP ก็เริ่มมีปริมาณลดลง จากที่สูงสุดเคยส่งออกได้ประมาณ 2.6-3 ล้านบาร์เรลต่อวันในปี 2017 ถึงเดือนพฤษภาคม 2018 การส่งออกน้ำมันดิบ

ของอิหร่านก็ลดลงเหลือเพียง 2.9 แสนบาร์เรลต่อวันในเดือนธันวาคม 2020 การสูญเสียรายได้ในส่วนนี้ทำให้อิหร่านประสบปัญหาในการบริหารงบประมาณแผ่นดิน และขาดแคลนเม็ดเงินที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

บทสรุป/ความคิดเห็นของสำนักงาน

จากบทวิเคราะห์ข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่ามาตรการฟื้นฟูและแนวทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจใดๆ ของอิหร่านนับต่อจากนี้ไป หากจะให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่อิหร่านจะต้องก้าวข้ามประเด็นปัญหาข้างต้นให้ได้โดยเร็วที่สุด ซึ่งล้วนมีต้นตอมาจากการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ การมาของนายไบเดน ผู้ซึ่งได้ประกาศมาโดยตลอดว่าจะกลับเข้าสู่ข้อตกลงฯ โดยเร็วหลังการสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นความหวังสุดท้ายสำหรับอิหร่านในการปลดล็อคการค้าบาตร ดังนั้น เงื่อนไขเดียวที่อิหร่านได้ยื่นกรณมาโดยตลอดในการยอมรับการกลับเข้าสู่ข้อตกลงฯ ของสหรัฐฯ คือ

- นโยบายภาครัฐ นโยบายเศรษฐกิจการลงทุน แนวโน้มการตลาด รายงานสินค้าและบริการ อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนันทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

Thai Trade Center – Tehran
No. 15, 10th Alley, Hassan Seif St.,
Sharak Gharb, Tehran, IRAN

Tel: +9821 88 57 1881
Email: ttctehran.ir@gmail.com

รายงานข่าวประจำสัปดาห์

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

สหรัฐฯ จะต้องยกเลิกการคว่ำบาตรอิหร่านทั้งหมดก่อนอิหร่านจึงจะยอมพิจารณาและเจรจาเงื่อนไขอื่น ๆ กับสหรัฐฯ ซึ่งจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ทำที่ว่าสหรัฐฯ จะยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวแต่ประการใด ดังนั้น ในภาพรวมเศรษฐกิจอิหร่านในปี 2021 จะยังคงประสบกับวิกฤติอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเป็นไปในทิศทางใด เนื่องจากอิหร่านมีกำหนดเลือกตั้งทั่วไปในเดือนมิถุนายนที่จะถึงนี้ และเมื่อถึงวันนั้นก็ไม้อาจทราบได้ว่าจะมีรัฐบาลที่มีความเป็นมิตรกับตะวันตกดังเช่นชุดปัจจุบันหรือไม่

แหล่งที่มาของข้อมูล : Bloomberg

นโยบายภาครัฐ

นโยบายเศรษฐกิจการลงทุน

แนวโน้มการตลาด

รายงานสินค้าและบริการ

อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

Thai Trade Center – Tehran
No. 15, 10th Alley, Hassan Seif St.,
Sharak Gharb, Tehran, IRAN

Tel: +9821 88 57 1881
Email: ttctehran.ir@gmail.com